

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені І.І. МЕЧНИКОВА

(повна назва вищого навчального закладу)

Кафедра диференціальної і спеціальної психології

"ЗАТВЕРДЖУЮ"

Проректор з науково-педагогічної роботи

(П.І.Б.)

20__ р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПСИХОЛОГІЯ УСПІШНОСТІ ОСОБИСТОСТІ В БІЗНЕСІ

(назва навчальної дисципліни)

Рівень вищої освіти третій (доктор філософії)

Спеціальність 053 «ПСИХОЛОГІЯ»

(код і назва спеціальності (тей))

Інститут/факультет факультет психології та соціальної роботи

(назва інституту, факультету)

Робоча програма складена на основі навчальної програми з дисципліни
«Психологія успішності особистості в бізнесі».

(назва навчальної дисципліни)

Розробник:

Чернявська Тетяна Павлівна, д. психол. наук, професор

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри диференціальної і спеціальної психології

Протокол № 9 від “13” травня 2019 р.

Завідувач кафедри

(підпис)

Родіна Н.В.

(прізвище та ініціали)

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) факультету психології та соціальної роботи:

Протокол № 1 від “30” серпня 2019 р.

Голова НМК

(підпис)

(Кременчуцька М.К.)

(прізвище та ініціали)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри _____

Протокол № ____ від. “ ____ ” _____ 20__ р.

Завідувач кафедри

_____ (підпис)

(_____)

(прізвище та ініціали)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри _____

Протокол № ____ від. “ ____ ” _____ 20__ р.

Завідувач кафедри

_____ (підпис)

(_____)

(прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Загальна кількість: кредитів – 3 годин – 90 залікових модулів – 1 змістових модулів – 2 ІНДЗ* – _____ (вид завдання)	Галузь знань <u>05 Соціальні та поведінкові науки</u> (шифр і назва) Спеціальність <u>053 Психологія</u> (код і назва) Освітньо - кваліфікаційний рівень: третій (доктор філософії)	<u>За вибором студента</u>	
		<i>Рік підготовки:</i>	
		2-й	
		<i>Семестр</i>	
		2-й	
		<i>Лекції</i>	
		8 год.	
		<i>Практичні, семінарські</i>	
		<i>Лабораторні</i>	
		<i>Самостійна робота</i>	
		82 год.	
у т.ч. ІНДЗ*: - 0 год.			
Форма підсумкового контролю: <u>залік</u>			

* – за наявності

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Навчальний курс «Психологія успішності особистості в бізнесі» належить до дисциплін вільного вибору. Курс забезпечує особистісний і професійний розвиток аспірантів в напрямку психології бізнесу.

Мета – оволодіти теорією і практикою основ психології бізнесу; надати аспірантам сучасні знання про сутність психологічних особливостей успішності особистості в бізнесі, поглибити знання і вміння про техніки психологічного консультування суб'єктів бізнесу.

Завдання:

- ознайомити аспірантів з основними положеннями психології бізнесу;
- ознайомити їх із актуальними проблемами щодо психічного навантаження і методів його зниження у професійній бізнес-діяльності;
- сприяти формуванню цілісного уявлення про психологічні особливості людини як чинника успішності бізнес-діяльності;
- сприяти усвідомленню закономірностей професійного становлення та особистісного зростання бізнесменів;
- ознайомити аспірантів з дослідженнями в галузі консультування, психологічної допомоги, професійно-психологічного супроводу бізнесменів;

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей**:

Соціально – особистісні:

КСО. 02. – здатність дотримуватися загальноприйнятих норм поведінки і моралі у міжособистісних стосунках та у суспільстві;

КСО. 03. – здатність створювати стратегію діяльності з урахуванням загальнолюдських цінностей, суспільних та державних виробничих інтересів;

Загально-наукові компетентності:

КЗН. 05. – здатність до інноваційної діяльності, спрямованої на використання і комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок, випуск на ринок нових конкурентоспроможних товарів і послуг;

загально – професійні:

КЗП. 07. поглиблені знання про психологічні аспекти діяльності підприємця, менеджера, інвестора, лідера бізнесу;

спеціалізовано – професійні:

– КСП. 07. поглиблені знання про особливості проведення тренінгів з особистісного зростання, арт-терапії, імаготерапії, психодрами, гештальт-групи тощо;

Очікувані результати навчання. У результаті вивчення навчальної дисципліни аспірант повинен

вміти визначати чинники, що призводять до виникнення конфліктів у міжособистісному спілкуванні, та зменшувати рівень їх впливу; діагностувати власний стан та стан і настрої членів колективу, виявляти та зменшувати рівень психологічної напруги в колективі;

вміти підпорядкувати працю колективу і свою власну інтересами суспільства, адаптувати діяльність колективу до вимог споживача;

вміти здійснювати інноваційну діяльність щодо комерціалізації результатів наукових досягнень;

вміти моделювати основні етапи розвитку людини в бізнесі

вміти використовувати на практиці прийоми встановлення оптимальних умов для розвитку особистісного потенціалу в бізнесі;

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин, що становить 3 кредити ЄКТС.

2. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Психологічні особливості діяльності, особистості і поведінки бізнесменів.

Тема 1. Психологічні особливості професійної бізнес-діяльності.

Порівняння бізнесу з військовою справою, науковою діяльністю, спортом вищих досягнень. Особливості бізнес-діяльності: дефіцит часу і інформації; фінансовий ризик; інтенсивна робота. Етапи розвитку людини в бізнесі. Професійно важливі в бізнесі якості особистості.

Моделі організаційної поведінки – теорії: X і Y (Д. МакГрегор); Z (А. Маслоу, У. Оучи); I (Intrinsic Motivation - внутрішня мотивація).

Тема 2. Особистість і успішність в бізнесі.

Психологія успішності особистості в бізнесі. Особистісні особливості власників і невлашників бізнесу. Динамічна модель успішності особистості в бізнесі (Т.П. Чернявська).

Професійне самовизначення в бізнесі. Я-концепція успішного бізнесмена. Критерії успішності особистості в бізнесі (Т.П. Чернявська). Планування кар'єри та досягнення ділового успіху.

Змістовий модуль 2. Ефективні бізнес-комунікації.

Тема 3. Психологічні особливості ділового спілкування. Ефектна і ефективна самопрезентація. Як справити хороше враження, викликати до себе інтерес, довіру, симпатію? Емоціональний інтелект в бізнесі.

Упевненість в собі (асертивність) як умова ефективного спілкування. Розвиток здатності впливати на себе і своє полягання в професійних бізнес-ситуаціях. **Критичне мислення.**

Тема 4. Психологічні проблеми оцінювання, консультування, тренінгу бізнесменів.

Ассесмент-центр – метод комплексного оцінювання і розвитку професійно важливих якостей бізнесменів. Бізнес-консультування – як різновид психологічної практики. Тренінг розвитку успішності особистості в бізнес-комунікаціях.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	Денна форма						Заочна форма						
	Усь ого	у тому числі					Усь ого	у тому числі					
		Л	п/с	лаб	інд	с.р		Л	п/с	лаб	інд	ср	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Змістовий модуль 1. Психологічні особливості діяльності, особистості і поведінки бізнесменів													
Тема 1. Психологічні особливості бізнес-діяльності. Порівняння бізнесу з військовою справою, науковою діяльністю, спортом вищих досягнень. Особливості бізнес-діяльності: дефіцит часу і інформації; фінансовий ризик; інтенсивна робота. Етапи розвитку людини в бізнесі. Професійно важливі в бізнесі якості особистості. Теорії: X і Y (Д. МакГрегор); Z (А. Маслоу, У. Оучи); I (Intrinsic Motivation - внутрішня мотивація).		2				20							
Тема 2. Особистість і успішність в бізнесі. Психологія успішності особистості в бізнесі. Особистісні особливості власників і невластників бізнесу. Динамічна модель успішності особистості в бізнесі (Т.П. Чернявська).		2				20							
Разом за змістовим модулем 1	44	4				40							
Змістовий модуль 2. Ефективні бізнес-комунікації.													
Тема 3. Психологічні особливості ділового спілкування. Ефектна і ефективна самопрезентація. Як справити хороше враження, викликати до себе інтерес, довіру, симпатію? Емоціональний інтелект в бізнесі. Упевненість в собі (асертивність) як умова ефективного спілкування. Розвиток здатності впливати на себе і своє полягання в професійних бізнес-ситуаціях. Критичне мислення.		2				21							
Тема 4. Психологічні проблеми оцінювання, консультування, тренінгу бізнесменів. Ассесмент-центр – метод комплексного оцінювання і розвитку професійно важливих якостей бізнесменів. Бізнес-консультування – як різновид психологічної практики. Тренінг розвитку успішності особистості в бізнес-комунікаціях.		2				21							
Разом за змістовим модулем 2	46	4				42							
Усього годин	90	8				82							

* – за наявності

5. Теми семінарських занять

№з/п	Назва теми	Кількість годин
1		

...		
-----	--	--

6. Теми практичних занять

№з/п	Назва теми	Кількість годин
1		
...		

7. Теми лабораторних занять

№з/п	Назва теми	Кількість годин
1		
...		

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Формування особистісних якостей підприємців.	10
2	Формування особистісних якостей ефективних менеджерів.	10
3	Формування особистісних якостей лідерів бізнесу.	10
4	Критерії успішності особистості в бізнесі.	10
5	Комунікативні навантаження і перевантаження у бізнесі.	12
6	Розвиток творчих здібностей бізнесменів.	10
7	Психологічні проблеми консультування бізнесменів	10
8	Психологічні проблеми тренінгу бізнесменів	10
	Разом	82

До самостійної роботи відноситься:

- [1] – підготовка до лекцій, практичних, семінарських, лабораторних занять;
- [2] – написання рефератів, есе;

9. Індивідуальне навчально-дослідне завдання

Психодіагностична робота, консультаційна робота, корекційно-відновлювальна та розвивальна робота, психологічна просвіта, організаційно-методична робота.

10. Методи навчання

Лекції, дискусії, обговорення у групі індивідуальних та самостійних завдань.

11. Методи контролю

Усне опитування, перевірка конспектів, індивідуальних завдань, поточне оцінювання, завершальний модульний контроль

Критерії оцінювання

1. Наявність конспекту лекцій	10
2. Виступ на семінарі за обраною темою	17
3. Участь у груповій роботі за темою семінару	26
4. Участь у дискусії за темою семінару	10
5. Завершальний модульний контроль	37

12. Питання для підсумкового контролю

1. Психологія бізнесу як науковий напрям.
2. Психологічні особливості бізнес-діяльності.
3. Порівняння бізнесу з військовою справою.
4. Порівняння бізнесу з науковою діяльністю.
5. Порівняння бізнесу зі спортом вищих досягнень.
6. Етапи розвитку людини в бізнесі. Відмітні характеристики етапних станів людини.
7. Дефіцит часу як особливість бізнес-діяльності.
8. Дефіцит інформації як особливість бізнес-діяльності.
9. Фінансовий ризик як особливість бізнес-діяльності.
10. Інтенсивна робота як особливість бізнес-діяльності.
11. Професійно важливі в бізнесі якості особистості.
12. Моделі організаційної поведінки.
13. Теорія X (Д. МакГрегор).
14. Теорія Y (Д. МакГрегор).
15. Теорія Z (А. Маслоу, У. Оучи).
16. Теорія I (Intrinsic Motivation - внутрішня мотивація).
17. Особистісні особливості власників бізнесу.
18. Особистісні особливості невластників бізнесу.
19. Динамічна модель успішності особистості в бізнесі (Т.П. Чернявська).
20. Критерії успішності особистості в бізнесі (Т.П. Чернявська).
21. Психологічні особливості ділового спілкування.
22. Психологічні проблеми оцінювання.
23. Психологічні проблеми консультування, тренінгу бізнесменів.
24. Психологічні проблеми тренінгу бізнесменів.
25. Ассесмент-центр – метод комплексного оцінювання і розвитку професійно важливих якостей бізнесменів.
26. Бізнес-консультування – як різновид психологічної практики.
27. Тренінг розвитку успішності особистості в бізнес-комунікаціях.
28. Ефективні бізнес-комунікації.
29. Наведіть приклади професійно важливих якостей особистості бізнесменів в бізнес-ситуаціях.
30. Наведіть приклади, як професійно важливі якості особистості лідерів бізнесу проявляються на практиці.

(Т.П.

13. Розподіл балів, які отримують аспіранти

Поточний контроль				Модульний контроль	Сума балів
Змістовий модуль №1		Змістовий модуль №2			
T1	T2	T3	T4		
10	10	10	10	60	100

T1, T2 ... T4 – теми змістових модулів

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	Зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
70-74	D	задовільно	
60-69	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

14. Методичне забезпечення

1. Чернявская Т.П. Психология успешности личности в бизнесе. Монография / Т.П. Чернявская. - Одесса: Астропринт, 2010. – 288 с.
2. Чернявская Т.П. Коммуникация в бизнесе: психологическая теория и практика. Учебно-методическое пособие / Т.П. Чернявская, Т.П. Висковатова. - Одесса: Одесский национальный университет имени И.И. Мечникова, 2013. – 258 с. – Режим доступа: http://fs.onu.edu.ua/clients/client11/web11/metod/imem/chern_biznes.pdf
3. Чернявская Т.П. Личность в бизнесе. Учебно-методическое пособие / Т.П. Чернявская. - Донецк: Донбасс, 2013. – 40 с.
4. Чернявская Т.П. Профессиональное самоопределение в бизнесе. Учебно-методическое пособие / Т.П. Чернявская. - Донецк: Донбасс, 2013. – 42 с.

15. Рекомендована література

Основна

1. Берн Э. Лидер и группа. О структуре и динамике организаций и групп / Э. Берн. – Екатеринбург: Изд-во «Литур», 2000. – 320 с.
2. Гоулман Д. Эмоциональный интеллект в бизнесе / Д. Гоулман; пер. с англ. А.П. Исаевой. – 2-е изд. – М.: Манн, Иванов и Фербер, 2014. – 512 с.
3. Друкер П. Эффективный руководитель / П. Друкер; пер. с англ. – М.: Изд. дом «Вильямс», 2007. – 224 с.
4. Емельянов Е.Н. Психология бизнеса. / Е.Н. Емельянов, С.Е. Поварницына. – М.: Армада, 1998. – 511 с.
5. Манхарт У. Формула успешных переговоров / У. Манхарт; пер. с нем. – К.: Companion Group, 2013. – 240 с.
6. Маслоу А.Г. Дальние пределы человеческой психики / А.Г. Маслоу; пер. с англ. – СПб.: Издат. группа «Евразия», 2002. – 430 с.
7. Швалб Ю.М. Практична психологія в економіці та бізнесі. / Ю.М. Швалб, О.В. Данчева. – Київ: Лібра, 1999. – 270 с.
8. Шеклтон В. Психология лидерства в бизнесе. / В. Шеклтон. – СПб.: Питер, 2003. – 224 с.

Додаткова

1. Бендас Т.В. Психология лидерства / Т.В. Бендас. – СПб.: Питер, 2009. – 448 с.
2. Гогац А. Бизнес + креатив: Преодолеть невидимые барьеры / А. Гогац; пер. с англ. – Минск: Гревцов Паблішер, 2007. – 344 с.
3. Кандыба В. М. Психическая саморегуляция / В. М. Кандыба. – СПб. 2001 – 384 с.
4. Карамушка Л.М. Технології роботи організаційних психологів / Л.М. Карамушка. – Київ: Видавництво: ІНКОС, 2005. – 366 с.
5. Ньюстром Дж. Организационное поведение / Дж. Ньюстром, К. Дэвис; пер. с англ. – СПб.: Питер, 2000. - 448 с.
6. Практикум по психологии менеджмента и профессиональной деятельности: учеб. пособие / Под ред. Г.С. Никифорова, М.А. Дмитриевой, В.М. Снеткова. – СПб.: Речь, 2003. – 448 с.

16. Електронні інформаційні ресурси

1. Трансактний аналіз. – Режим доступа: <http://psihomed.com/transaktniy-analiz/>
2. Юрик Н.Є. Самоменеджмент: Курс лекцій / Н.Є. Юрик. – Тернопіль: ТНТУ ім. І. Пулюя, 2015. – 89 с. – Режим доступа: <http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/123456789/17693/1/%D0%A1%D0%B0%D0%BC%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D0%B5%D0%B4%D0%B6%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%20%D0%BA%D1%83%D1%80%D1%81%20%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%86%D1%96%D0%B9.pdf>
3. Эмоциональный интеллект. – Режим доступа: <http://www.psychologos.ru/articles/view/emocionalnyy-intellekt>

10 обов'язкових завдань за предметом

При перездачі іспиту (чи підсумкового контролю) студент виконує 10 обов'язкових завдань за предметом, створених лектором курсу.

Завдання, виконані в повному обсязі оцінюються у 60 балів.

1. Наявність конспекту лекцій.
2. Виконання одного індивідуального завдання.
3. Усний опис стадій розвитку людини в бізнесі.
4. Відповідь на одне питання зі списку для підсумкового контролю (за вибором аспіранта).
5. Наведіть приклади, як проявляються Ваші власні підприємницькі якості.
6. Наведіть приклади, як проявляються Ваші власні управлінські якості.
7. Наведіть приклади, як проявляються Ваші власні лідерські якості.
8. Наведіть приклади, як ефектно і ефективно провести самопрезентацію?
9. Як розвивати власну упевненість в собі в діловому спілкуванні?
10. Аналіз статті Чернявської Т.П. Механізм мотиваційної спрямованості особистості менеджера у процесі професійного розвитку / Т.П. Чернявська // Вісник ОНУ імені І.І. Мечникова. Серія Психологія. Том 22. Випуск 2 (44). – Одеса, 2017. – С. 169-176. – Режим доступу: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewById/353171.pdf>

Індивідуальні завдання

№ з/п	Назва завдання	Кількість годин
1	Сутність підприємницької діяльності.	10
2	Особливості сучасного вітчизняного бізнесу.	10
3	Умови роботи в сучасному бізнесі.	10
4	Професійно важливі якості особистості бізнесменів.	10
5	Яка самооцінка сприяє успішності в бізнесі?	10
6	Емоційний інтелект в бізнесі.	10
7	Моделі організаційної поведінки.	10
8	Професійне самовизначення в бізнесі.	10
9	Аналіз ресурсів і обмежень для нарощування власного підприємницького потенціалу.	10
10	Планування кар'єри та досягнення ділового успіху.	10
11-20	За вибором при узгодженні з викладачем	10